

TRGOVSKI LIST

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon šte. 552

LJUBLJANA, dne 25. decembra 1923.

Telefon šte. 552

STEV. 152

Generalni ravnatelj Alojzij Tykač:

Gospodarsko leto 1923, zlasti z ozirom na naše denarske zavode.

Važnost bilane denarnih zavodov.

Z 31. decembra tekega leta zaključujejo družbe, trgovci in deloma tudi privatniki takozvano bilančno leto.

Z ozirom na zakone, pravila in splošne uzance tvori razdobje od 1. januarja do 31. decembra vsakega leta popolnoma samostojno perijodo v poslovanju; z 31. decembrom se zaključujejo vsi računi, osebni in stvarni, in kot nadaljnji korak sledi potem v par tednih bilanca, ki pokaže uspeh ali neuspeh prejšnjega leta.

Med drugimi družbami zavzemajo danes prvo mesto v javnem gospodarstvu življenjski denarni zavodi in torej tudi njihove bilance, ki so tembolj zanimive, ker dajejo verno sliko celokupnega gospodarstva ožje ali širše pokrajine, in sicer ne le trgovine, temveč tudi industrije, poljedelstva, da, celo javnega državnega ali pa občinskega gospodarstva.

Današnji denarni zavodi so pač v stalnih stikih z vsemi temi važnimi faktorji splošnega gospodarstva, in sicer deloma potom direktne udeležbe pri istih, deloma pa vsled kreditovanja, osebnih zvez itd. Te zveze gredo tako daleč, da lahko rečemo, da se zrealni uspeh ali neuspeh trgovine, industrije itd. neposredno v bilancah denarnih zavodov.

Poleg manjših združenj, zadrug, ki delujejo izključno v omejenem rajonu, in hranilnic, katerih delokrog pa določajo zakoni in drugi oblastveni predpisi, stojijo med denarnimi zavodi v ospredju banke. Ustroj bančnih podjetij dovoljuje istim precejšnjo gibčnost v poslovanju in vsled tega vidimo, da vršijo banke najrazličnejše denarne, blagovne, hipotekarne in druge posle.

Po tem kratkem uvodu si oglejmo poslovanje naših bank v Jugoslaviji v bilančnem letu 1923.

Razvoj naših denarnih zavodov v prvih letih po osvobojenju.

Žal, posebno zadovoljivega ne moremo najti! Dasi bodo bilančne številke največjega dela naših denarnih zavodov prav zadovoljive, vendar ne smemo s tem trditi, da je s tem dokazan tudi napredek proti prejšnjemu letu. Seveda moramo tu podčrtati nepobitno dejstvo, da potrebuje gospodarski razvoj države več let, in to velja zlasti za povojno dobo.

Pri razvoju naših jugoslovanskih denarnih zavodov — tu poudarjamo, da mislimo pri tem predvsem banke — moramo pa še upoštevati dejstvo, da leta pred svetovno vojno in tudi vojna leta niso nikakor pospeševala njih razvoja, nasprotno, fakratne vlade so podpirale z očitnimi nameni tuj kapital. Ali tudi leta 1918, 1919 in 1920 lahko izpustimo pri razmotrivanju gospodarskega razvoja, vsled tega, ker jih pač ne moremo smatrati za normalna.

Po prevratu v l. 1918 smo prišli sicer do političnega osvobojenja; na tem polju se je zbrala kmalu politična armada pod vodstvom izurjenih in preizkušenih generalov-oračev, ki so takoj začeli obdelovati politična tla. Gospodarsko polje pa ni našlo v prvih letih po osvobojenju niti armade niti generalov v zadostnem številu in tudi zemlja se je morala šele primeroma pripraviti za bodočo žetev. Vsi so vedeli, da je Jugoslavija ena najbolj

gatejših dežel v Evropi, ali malo je bilo onih, ki bi znali to bogastvo najti in ga izkoristiti. Pomanjkanje strokovnih šol, statistike prometa, politična negotovost z ozirom na nemirne sosede itd. je bilo vzrok, da se je razvijalo naše gospodarstvo le počasi.

Tako vidimo tudi v poslovanju naših bank do leta 1921 precej abnormalno sliko. Kakor privatniki, trgovci, industriji itd., so bogatele tudi naše banke v teh letih vsak dan, ali, žal, le na papirju. Vsled rapidne devalvacije so bili ti zaslužki le navidezni. Vrhutega je bilo tudi bančno poslovanje v vsakem oziru neurejeno in abnormalno. Težave s personalom, valutne, devizne in blagovne kupčije, čisto menjavanje izvozne in carinske politike so dale tem prvim letom pečat abnormalnosti.

Uveljavljanje kreditnega poslovanja in poglobitev organizacije.

Šele z letoma 1922 in 1923 začenja po našem mnenju nova doba v poslovanju bank. Namesto dosedanjih več ali manj le slučajnih zaslužkov iz devizne in blagovne kupčije stopa v ospredje pri večjih zavodih od nekdanj kot temelj udomačeno obrestno ozir. kreditno poslovanje in stremljenje za poglobitvijo notranje organizacije. V tem oziru zanamujemo v letu 1922 precej napredka in nas ne sme motiti pri tem neprijetna posledica kakršnegakoli čiščenja javnih gospodarskih razmer, kot so konkurzi, poravnave, insolvenca itd. onih, ki so zidali le na pesek. To čiščenje se je nadaljevalo v letu 1923 in je zahtevalo tudi v tem letu marsikatero občutno denarno zgubo, ne samo pri poedincih, temveč tudi pri bankah.

Ako pa primerjamo vse te zgube z rezultatom bančnega gospodarstva, moramo vednar zabeležiti z zadovoljstvom dejstvo, da te zgube niso škodovali niti najmanj zdravi podlagi naših denarnih zavodov in da najdemo iste pojave v vseh drugih državah, četudi mogoče iz drugih vzrokov.

Pri kritični presoji teh izgub bomo ugotovili, da so bile iste res neizogibne, z ozirom na to, da so jih povzročili v prvi vrsti višji faktorji, tako n. pr. devalvacija denarja, pomanjkanje vsake organizacije kredita, politična negotovost in druge neljube posledice svetovne vojne. — Vse te zgube so bile popolnoma lokalnega pomena in vsled tega smemo upati, da ostanejo tudi v naprej popolnoma osamljene.

Bilančno leto 1923; zboljšanje dinarskega tečaja.

Gotovo je, da se nahajamo v letu 1923 v težkih krizah, in sicer zlasti kar se tiče kreditnega vprašanja. Leto je zamenjalo prejšnji zloglasni gesli »valutarna kriza«, »devalvacija« itd. in ne vemo, katero od tega zla bi označili za nevarnejše. Sodeč po razvoju kurza dinarja v letu 1923, smemo ugotoviti, da se nahajamo tu na poti zboljšanja. Kurz dinarja na ženevski borzi se je zboljšal v letu 1923 za ca 20 odstotkov in, kar je še bolj važno, se je dinarski kurz v tem letu precej stabiliziral. Res je, da kljub temu draginja narašča in da smo še daleč od tega, da bi imeli od zboljšanja kurza realne koristi, ali ne smemo prezreti, da so povzročili naraščanje draginje v tem letu deloma

drugi vzroki, kot naraščanje javnih dajatev itd.

Kurz dinarja si je pridobil tudi v letu 1923 obilo zaupanja na svetovnih tržiščih. Trgovini in industriji je omogočena kalkulacija. Ze to dvoje pomenja mnogo za naše gospodarstvo in če se posreči urediti še ostala odprta vprašanja (carine, trgovske pogodbe s sosednjimi državami, regulacije prometa, notranje politične konsolidacije), pridemo tudi do vidnih koristi zboljšanja dinarja.

Kreditna kriza. — Pomanjkanje organizacije kredita. — Porast obrestne mere.

Kreditna kriza, ki je ovirala razvoj naših denarnih zavodov in vsega našega gospodarstva v letu 1923 sploh, se mora odstraniti in se jo tudi da odstraniti. V tem oziru nam manjka v prvi vrsti organizacije kredita, dočim bi bilo potrebnih sredstev po našem mnenju dovolj na razpolago. Mi smo danes skoro edina država v Evropi, ki ne razpolaga s kreditno ustanovo, ki bi bila ob vsakem času in nepristranska trdna opora našim denarnim zavodom, industriji in trgovini! Danes nimamo možnosti lombardirati niti prvovrstnih papirjev, ne privatnih, ne državnih, da, celo proti zastavi dragih kovin, tujih valut, posestev itd. ni dobiti kredita. Krediti, ki jih v tem oziru daje naša emisijska banka, ne zadostujejo niti izdaleka, in sicer predvsem radi tega, ker je tri četrtine razpoložljivih zneskov v rokah države. Če bo torej država s plačilom svojih obvez pri tem zavodu istega razbremenila, ima Narodna banka možnost, da izpolni svojo dolžnost napram privatni kreditni potrebi.

Od ugodne rešitve kreditnega vprašanja je odvisna pri nas zlasti trgovina in industrija, dočim smatramo, da je kredit za lastne potrebe denarnih zavodov bolj podrejenega značaja.

Naša industrija, in sicer v prvi vrsti one panoge, ki imajo v naši državi svoje življenjske pogoje (surovine, konsum, vodne sile itd.), ne bodo mogle vzdržati konkurence z inozemskimi podjetji, ki imajo svoje obrate skoro odpisane in ki uživajo največjo zaslonbo pri svojih državnih in kreditnih organizacijah. Brez kredita, in sicer stalnega in cenega, ni gospodarstvenega življenja in radi tega smatramo ugodno rešitev tega velevažnega vprašanja za najnujnejšo nalogo bodočega leta. Manjka le organizacije vseh merodajnih faktorjev, zbiranje statističnega materiala in potem skupne ureditve tega vprašanja z državnimi činitelji na eni strani in Narodno banko na drugi strani. — Če bodo naraščale v prihodnjem letu obrestne mere vlog na eni strani, posojil pa na drugi strani v taki meri kot to opazujemo tekom leta 1923, so posledice katastrofalne! Kot dokaz temu so posledice v Nemčiji, na Poljskem, Madjarskem in v Rumuniji. Nasprotno pa vidimo, kako hitro se konsolidirajo razmere v Č. S. R., v Italiji in celo Nemški Avstriji, kjer so se prvotne obrestne mere sedaj že tako znižale, da odgovarjajo skoro predvojni višini.

Sodelovanje tujih kapitalov.

Vsa gori navedena vprašanja so v tesni zvezi s poslovanjem denarnih zavodov. Od ugodne rešitve istih bo torej odvisno, ali nam prinese leto 1924 zboljšanje ali pa poslabšanje. Temelji našega denarstva so tudi danes v vsakem pogledu zdravi in normalni. V zadnjem času opazamo stremljenje po koncentraciji, ali, žal, pospešuje jo v prvi vrsti tuj, deloma

sovražni kapital. Glede tujega kapitala je videti neko novo orientacijo našega javnega mnenja in priznavamo, da bi jo drage volje odobraval, v kolikor bi šla direktno proti Gotovo nam bo ljubše in koristnejše vedeti, da imamo opraviti s tem ali onim inozemskim kapitalom, nego da vidimo, da se skriva še danes dostikrat pod domačo obliko ali pa prihaja k nam z Dunaja ali od drugod potom lepo donečih francoskih, angleških ali pa italijanskih posredovalcev.

Ko smo enkrat ugotovili dejstvo, da ne razpolagamo v naši državi z zadostnimi lastnimi sredstvi, da bi izkoristili one številne naravne zaklade svoje zemlje, se ne smemo braniti sodelovanja tujega kapitala in se moramo omejiti le na to, da ga kontroliramo, predvsem pa, da imamo tudi v bodoče vajeti v svojih rokah. Ne smemo prezreti, da prihaja k nam tuj kapital le radi materialnih koristi, dočim želimo mi pospeševati razvoj svojega gospodarstva tudi iz drugih vzrokov. Sodelovanje tujega kapitala sme biti le začasno, dokler si ne ustvarimo sami dovolj lastnih sredstev, personala itd. Mi razpolagamo stev, personala itd.

Nabiranje statističnega materiala.

Mi razpolagamo sicer že danes s prav lepim številom strokovnega šolstva, ali tudi v tem vziru potrebujemo še organizacije, da nimamo dobro izvežbanega personala za nekatero stroko preveč, za druge pa premalo. V tem oziru moramo posvetiti največjo pozornost gospodarski statistiki, ki je pri nas še v povojih. — Kar se tiče denarnih zavodov, razpolagamo že danes z obilim zanesljivim statističnim materialom, ali glede industrije in trgovine, strokovnega šolstva itd. manjka še zelo veliko.

V tem oziru je pač bilanca za leto 1923 še precej pasivna, nadejamo se pa, da se zboljša kar najhitreje.

Z gornjim razmotrivanjem smo pravzaprav že precej izčrpano omenili splošno poslovanje naših denarnih zavodov v letu 1923, kajti navedne okolnosti so vplivale na vse denarne zavode naše države. Kot v mnogih ozirih, obstoje tudi glede njih še v naši državi velike razlike med posameznimi pokrajinami. Denarni zavodi Stare Srbije zasledujejo še danes povečini lokalne cilje in so za celokupno gospodarstvo podrejene važnosti. Glavno denarno življenje se koncentriira danes še na Hrvatskem in v Sloveniji, ne samo po bilančnih številkah, temveč tudi glede vpliva na ostale panoge gospodarstva.

Pomanjkanje organizacije realnega kredita.

V teh dveh pokrajinah nahajamo zastopano denarstvo vseh, danes modernih oblik — delniške banke, hranilnice, zadruge, privatna bančna podjetja — kar je pač dokaz visoke stopnje trgovske kulture teh pokrajin. Le eno vrsto denarstva pogrešamo po celi državi, in to je pomanjkanje žive organizacije realnega kredita. Naša država razpolaga sicer z lepim številom državnih in privatnih podjetij, ki se pečajo tudi s hipotekarnimi posli, ali vsled današnjih razmer je to poslovanje deloma skrčeno, deloma pa onemogočeno. Kake važnosti so pa cene hipoteke za sanacijo stanovanske krize, ni treba posebej poudarjati! V tem oziru bo potreba nekaj storiti in če ne gre drugače, naj stopi v življenje ob sodelovanju inozemskega kapitala nova institucija, ki naj izpolni to občutno vrzel v našem gospodarstvu. En del njenih nalog so

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špeterijsko blago
raznovrstno žganje,
moko
in deže ne pridelke,
raznovrstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z elek-
tričnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Novi

Berson
gumi-popolat
se samo nalepi!
Zahtevajte od vašega čevljarja strokovno pri-
trditve in vi ne boste več nosili čevljev brez
BERSON-gumi-popolatov! Prihranite si drago
popravilo, ohranite vaše obuvale trajna in
gumino, obvarujte noge pred mokroto, ter se
pri hoji ne utrudite.

Tovarniške
zaloge **„ČEHOJUG“**
v Ljubljani, palača Ljubljanske kreditne banke
I. Tekstilno blago **Telefon 339**
II. Steklenice za konjak, rum,
medicinske, sifon itd.,
češke, močne, bele in polbele. **Tovarniške
cene.**

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gospojevetska c. 2.

Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene.
Kolesa iz prvih tovarov: Dürkopp,
Styria, Waffienrad.

TISKARNA MERKUR
Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, pravila, koledarje, posetnice
TRGOVSKO-INDUSTRIJSKA DELNIŠKA DRUŽBA
Ljubljana
Simon Gregorčičeva ulica štev. 13. — Telefon 552.
Tiska trgovske in uradne tiskovine, pisemske kuverte in druge tiskovine

F. ČUČEK & CIE
PREJE V HINTZE
PTUJ

Rusi
Slanki oviti
Prekajene ribe (Bücklinge)
Ostseeheringe
Kumarce
Ia znajmske v soli in kisu
Paradižni sok
Ia domač, čist, v dozah
„Konserva“
Prva jugoslovanska industrija za konzerve rib, sočivja in sadja, družba z o. z.
Maribor
Zahtevajte cenik!

J. BALOH
galanterija, drobnarije, papir, pletarski izdelki
Na debelo in drobno
MARIBOR, Grajski trg 3

TEODOR KORN
LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA ŠT. 3.
Krovci, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov.
Naprava strelododov. — Kopalniške in klosetne naprave.
Izdolovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

AVTO
bencin, pnevmatika olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

Pristopajte kot član k društvu
TRGOVSKA AKADEMIJA!

Priporočamo:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
Najboljši šivalni stroji v vseh opermah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, islofom igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

Ivan Jelačin
Ljubljana
Veletrgovina kolonijalne in špeterijske robe
Zaloga sveže pražene kave mletih dišav in rudninske vode
Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

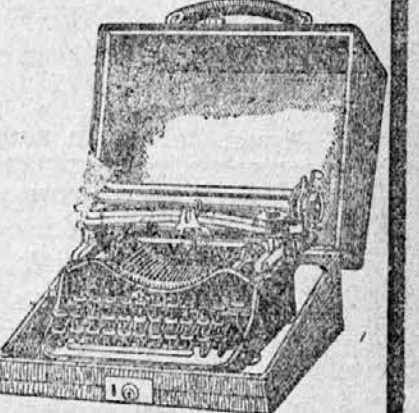
ADKIA
VANILIN-SLADIKOR
PERLINO-TRAFIK
KAKO-IZDELKI
LJUBLJANA
TELEF. 103

KAMENIT TOVARNA UMETNEGA ŠKRIJLA IN ELEKTROVARNI DRUŽBA Z.O.Z.
LA ŠKO Slovenija
Ustanovljeno leta 1910.
Dolgoletna garancija za dobro kakovost.
Ceneže kakor ilovna opeka.
Kamenit sestoji iz azbesta (kamen) in portland-cementa, vsled tega je streha vedno močnejša in ne zahleva nobenega popravila.
Dolžnost vsakega poseznika strehe je, da si naroči večno trpežno in ognja varno streho iz
KAMENITA = ETERNITA.

Oglašajte v
Trgovskem listu

TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL Najpopolnejši stroji. Vsak kupec najboljša referenca. — Tudi na obroke dobavi tvrdka
ERIKA
Ljubljana **THE REX CO.** Zagreb
Gradišče št. 10 Duga ulica 32

Dolžnost vsakega trgovca naj bo, da pridobi ob novem letu za „TRGOVSKI LIST“ vsaj enega novega naročnika!

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavica:
Din 25.000.000
Skupne rezerve:
nad Din 20.000.000

Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta

Podružnice:
Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst

Brzojavni naslov:
Banka Ljubljana
Telefon št. 261, 413,
502, 503 in 504

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Gradbeno podjetje
Ing. Bukič in drugi
= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

Najfineje perilo za gospode in delavstvo
priporoča
Tovarna perila 'TRIGLAV'
v Ljubljani.

Cenjene trgovce v mestu in na deželi se opozarja na priložnostni
ogled sortirane zaloge perila v skladišču **Kolodvorska**
ulica št. 8 nasproti hotela „Štrukelj“

Iv. Perdan
Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalnega in
špecerijskega blaga.

Glavni založnik Ciril in
Metodovih vžigalic, nudi
po najnižji dnevni ceni
**kavo, riž, teste-
nine, najfinejše
namizno olje,
čaj, žganje ter
vse drugo špe-
cerijsko blago.**

Postrežba točna in solidna.

**Prometni zavod za
premog d. d. v Ljubljani**

prodaja

**premog
iz slovenskih premogovnikov
inozemski premog in koks**

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih
cenah premogovnikov za domačo uporabo,
kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
na debelo

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo vporabo,
kovaški premog, črni premog in
brokete.

NASLOV:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

Razširjajte „Trgovski list“!

WINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

**: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.**

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

**Tehnično in higijenično najmoder-
neje urejena kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

**Praktično božično in novoletno darilo
so čevlji z znamko**

Prodaja v Ljubljani:
Breg 20, Aleksandrova cesta 20,
Prešernova ulica 11, SELJAK

Prodaja na deželi:
v vsaki večji trgovini s čevlji

Na veliko razpošilja tovarna
PETER KOZINA & Co., TRŽIČ, GORENJSKO

Ceniki na zahtevo brezplačno.

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne
železnice
Žebli za ladje, črni ali pocinkani
Žebli za zgradbe, les itd.
Žebli za čevlje
Spojke za odre in prage

Spojke za ladje in splave
Železne brane
Zobje za brane
Kljuke za podobe, zid, cevi,
žlebove itd.
Vijaki z maticami

Podložne pločice
Matice
Zakovice za tenderje, kotle,
mostove, sode, pločevino,
kolesa itd.
Vijačni čepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.
Ilustrovani ceniki na razpolago.